

УДК 35.01(477)

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.4.39>**Ю. О. Тітова**

аспірантка кафедри публічного управління
та публічної служби
Національної академії державного управління
при Президентіві України

ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СХОВИЩА ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ

У статті вперше досліджуються засади організації і діяльності Державного сховища України. Розглядаються практичні проблеми формування Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України. Доведена необхідність звуження переліку дорогоцінного каміння, яке може потрапляти до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України. Запропонована нова класифікація дорогоцінного каміння, що має забезпечити ліквідність державного запасу, сформованого дорогоцінним камінням. Надається авторське визначення облагородженого дорогоцінного каміння. Визначено, що частина державного золотого запасу перебуває в (розпорядженні) управлінні Державного сховища України, при цьому виявлено, що державний золотий запас України у структурі Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України не виокремлено, відсутній порядок його поповнення, зберігання та використання. Звернено увагу на недоцільність попередньої оцінки цінностей до передачі їх для подальшого розпорядження органами (організаціями), що здійснили вилучення цінностей або зберігають їх, наслідком чого є дублювання функцій органів державної влади, нераціональне використання людських та фінансових ресурсів. Окремо акцентовано увагу на проблемі відсутності належного інформаційного забезпечення, браку статистичної інформації, що утрудняє можливість аналізу формування Державного фонду. Запропоновано уточнити дефініцію «Державне сховище України». У підсумку виокремлено перелік державних органів та виявлена нагальна проблема налагодження ефективного механізму їх взаємодії у разі здійснення управління золотовалютними резервами України. Наголошено на необхідності комплексного аналізу та внесенні змін у чинне законодавство, яке регламентує обіг дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, що перебуває у власності держави.

Ключові слова: Державне сховище України, Державний фонд дорогоцінних металів, дорогоцінне каміння, золотовалютні резерви, золотий запас.

Постановка проблеми. В умовах соціально-економічної нестабільності особливо значущим стає ресурсне забезпечення стійкого стану економічної безпеки країни високоліквідними активами. Тезаврування державою певного об'єму дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, як особливого виду матеріальних цінностей, дає можливість у будь-який момент використати їх як засіб платежу. Дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння за своїм правовим статусом є звичайним товаром, проте особлива природа, стійкість до зовнішніх факторів, а отже, інвестиційний

складник виявляють публічний інтерес до цінностей та передбачають суттєві обмеження, пов'язані з їх обігом. Так, через органи публічної влади держава, з одного боку, виступає у вигляді регулятора суспільних правовідносин, які виникають у галузі, а з іншого – є власником дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, здійснюючи діяльність, пов'язану з розвідкою, видобутком, виробництвом та використанням дорогоцінних металів, накопиченням золотого запасу України (останнє є предметом діяльності Державного сховища України (далі – Держсховище) та зарахуванням цінностей до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцін-

ного каміння. Ця функціональна дуалістичність держави зумовлює необхідність розвитку системи заходів, спрямованих на унеможливлення розбалансування «дорогоцінної» галузі та є предметом актуальних наукових досліджень.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню питань функціонування органів публічної влади у сфері обігу дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння присвятили свої праці такі науковці, як: К. Єфремова, Г. Іванишина, Є. Кириченко, О. Маліченко, К. Семенюк, Ю. Тітова, І. Шатковська. Розгляду окремих аспектів управління золотовалютними резервами приділяли увагу українські вчені, серед яких – Д. Аксьонов, А. Анікіна, Н. Ковальчук, А. Ковальчук, В. Колісник, Р. Козловський, А. Мороз, А. Матіос та ін. Проте науково-практичні проблеми організації та діяльності такої інституції, як Держсховище, ані крізь призму функціонування органів публічної влади, ані через формування золотовалютних резервів України науковцями не досліджувались.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації та діяльності Держсховища. Для досягнення мети було визначено такі завдання:

- з'ясувати функції Держсховища та визначити його роль у формуванні і зберіганні Державного фонду;
- визначити роль Держсховища у процесі володіння державою золотим запасом України;
- дослідити чинне законодавство, яким регламентується порядок організації та діяльності Держсховища;
- за результатами дослідження удосконалити понятійний апарат.

Виклад основного матеріалу. Особливе місце серед вагомих фінансових інструментів держави, покликаних здійснювати стабілізуючий вплив на економіку, має посісти Державний фонд дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України (далі – Державний фонд). Функціонально Державний фонд можна розглядати як певний резерв матеріальних цінностей, створений для забезпечення державних виробничих, наукових, соціально-культурних та інших потреб, що фінансуються з державного бюджету. Повноваження

з формування і зберігання Державного фонду покладено на Державну установу «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України», що належить до сфери управління Міністерства фінансів України [1]. У разі фактичного здійснення Держсховищем своїх функцій у межах компетенції аналогічні повноваження через законодавчі колізії також формально визначені за вищезазначеним міністерством у ст. 16¹ Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» [2] (далі – Закон № 637/97-ВР). Однак притаманні діяльності Держсховища юридичні суперечності є наслідком того, що такому стабілізаційному інструментарію, як Державний фонд, майже не приділялось уваги ані на загальнодержавному рівні, ані на рівні операційної діяльності зазначеної державної установи. Нормативно-правове забезпечення діяльності Держсховища не змінювалось з 90-х років минулого століття, а матеріально-технічна база для зберігання дорогоцінних металів, каміння є вкрай обмеженою і не забезпечує належного зберігання цінностей, які надходять до нього [3, с. 1]. Одним з перших кроків на шляху підвищення ефективності діяльності Держсховища мав стати наказ Міністерства фінансів України № 393 від 27.03.2017 р., яким затверджено оновлене Положення державної установи «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України» [4]. Проте, зважаючи на відсутність такого Положення у відкритому доступі, дослідити засади діяльності Держсховища спробуємо через структуру Державного фонду, яка складається з:

- державного запасу дорогоцінних металів;
- державного запасу дорогоцінного каміння;
- оперативного резерву золота;
- Історичного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння.

Державний фонд – це вся сукупність дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, які перебувають у державній власності та відповідно до законодавства зараховані до нього. Перелік доро-

гоцінних металів імперативно визначений, зокрема, Закон № 637/97-ВР регламентує перелік металів, що належать до дорогоцінних – золото, срібло, платина і метали платинової групи (паладій, іридій, родій, осмій, рутеній), при цьому зазначається, що дорогоцінні метали можуть знаходитися у будь-якому вигляді та стані (сировина, сплави, напівфабрикати, промислові продукти, хімічні сполуки, вироби, відходи, брухт тощо). Аналіз законодавства Італії, Швейцарії, Франції, КНР дає можливість резюмувати тотожність переліку дорогоцінних металів, які потрапили під державне регулювання цих країн. Тому дорогоцінні метали, що включаються до Державного фонду, мають конкретні визначені характеристики: рідкісного металевого матеріалу, з високою ринковою вартістю, який не псується і не втрачає своїх якостей, при цьому цінність їх має бути підтверджена експертами. Обов'язок попередньої оцінки цінностей до передачі їх для подальшого розпорядження покладаються на органи (організації), що здійснили вилучення цінностей або зберігають їх. На нашу думку, це є недоцільним, оскільки через відсутність відповідних фахівців органи (організації), відповідно до Порядку обліку, зберігання і розпорядження дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням, що переходять у власність держави, затвердженого наказом Мінфіну від 04.11.2004 № 692 (далі – Порядок № 692) [5], мають залучати спеціалістів Державного гемологічного центру України та Державної пробірної служби України – чинного до 2014 року центрального органу виконавчої влади, який здійснював реалізацію державної політики у сфері державного пробірної контролю. До того ж остаточна оцінка цінностей у будь-якому разі віднесена до компетенції Держсховища та має здійснюватися за ринковими цінами, що діють на дату проведення оцінки за залученням тих самих спеціалістів. Відповідно, зазначене призводить до дублювання функцій органів державної влади, нераціонального використання людських та фінансових ресурсів, а колізії – до невизначеності у правовідносинах.

Іншим завданням Держсховища є формування державного запасу дорогоцінного каміння, при цьому дорогоцінне каміння у багатьох країнах нині практично не виступає в ролі матеріальних активів. Закон № 637/97-ВР виокремлює три категорії: дорогоцінне каміння, дорогоцінне каміння органогенного утворення і напівдорогоцінне каміння [2]. У процесі розробки проекту Закону № 637/97-ВР до дорогоцінного каміння законодавець відніс майже всі природні матеріали, законодавчо обмеживши їх вільний рух (наприклад, граніту, до складу якого входить кварц; гематиту, що є залізною рудою). Саме такий перелік можна знайти у термінологічному довіднику СІВЖО (Міжнародної конфедерації виробників ювелірних виробів із золота, срібла, діамантів, дорогоцінних каменів, перлів), але ж його головне завдання – це приведення до єдиних стандартів ювелірної термінології з метою прозорого і чіткого інформування споживачів про продукцію [6]. Законом № 637/97-ВР визначено перелік каміння, більшість якого не становить цінності та не відповідає сучасним критеріям дорогоцінного каміння. Проте як регулювання суспільних відносин, які пов'язані з обігом усього законодавчо визначеного переліку дорогоцінного каміння, цей закон є неефективним, на нашу думку. Крім того, наповнення Державного фонду мінералами, більшість з яких взагалі фактично не має коштовності, рідкості та ліквідності, є ірраціональним. Вищезазначене мало місце у практиці державного управління. Так, за результатами проведення перевірки Рахунковою палатою Держсховищем було заплановане списання з позабалансових рахунків каміння, яке не становить цінності [3, с. 6]. Звісно, до Державного фонду потрапляє, окрім дорогоцінного каміння, також дорогоцінне каміння органогенного утворення й навіть напівдорогоцінне каміння у будь-якому вигляді та стані, які визначені Законом № 637/97-ВР [2]. Таким чином, Українською державою дискредитується сама ідея створення державного запасу дорогоцінного каміння, що може використовуватись як стабілізуючий фінансовий інструмент.

Не можемо погодитися з думкою Ю. Курилюка, експерта-гемолога, бізнесмена, який вважає, що «дорогоцінним камінням логічно було б визнати лише алмази природного походження (масою не менш ніж 1 СТ) у сировині, (не) обробленому вигляді або виробих. Адже діаманти є найпопулярнішим і найліквіднішим камінням, система оцінки їхньої якості досить чітка – є загальноприйняті індикатори ціни. Кольорове ж каміння не підпадає під належним чином деталізовані системи оцінки якості, ціна на нього у більшості країн світу є договірною, а питаннями сертифікації цього каміння переймаються не так органи влади, як асоціації виробників» [6]. Іншу думку має С. Ніколаєнко, фінансовий аналітик Української біржі дорогоцінних металів. Він зазначає, що «якість діамантів може бути засвідчена сертифікатами навіть на нелегальному ринку, але це насправді нічого покупцям не гарантує. Причина тривіальна – перевірити достовірність висновків експерта-гемолога щодо ваги, кольору, чистоти діаманта та його огранювання може лише інший фахівець-гемолог» [6]. Однак не можна до дорогоцінного каміння категорично відносити лише алмази, тим більш через відсутність належного механізму державного регулювання дорогоцінного каміння, що рідко зустрічається у природі. Тому з урахуванням нашого дослідження, викладеного у попередній роботі [7], пропонуємо до дорогоцінного каміння першої групи відносити природні алмази, смарагди, рубіни, сапфіри й олександрити, перли у сирому (природному) і обробленому вигляді, а також прирівняні до них унікальні бурштинові утворення в порядку, що потребує окремої розробки з урахуванням загальнодержавних галузевих нормативно-правових актів. Крім того, можна виділити й другу групу дорогоцінного каміння, до складу якої буде включене дорогоцінне каміння, що пройшло стадію облагороджування. Безліч каменів добувається занадто маленького розміру, з непривабливим кольором, слабо прозорі і не досить міцні. Однак збільшити розмір можливо тільки синтезом, нарощуючи синтетичний корунд на маленький шматочок природного корунду,

використовуваного як опал [13]. Виявляється, що таке каміння не є синтетичним та таким, що ніколи не видобувалося із землі, але і не є природним.

Натепер у ювелірній справі як матеріал для вставок у ювелірні прикраси застосовуються такі штучні (вирощені в лабораторних – промислових умовах) камені: рубін, сапфір, смарагд, аметист, олександрит, цитрин, циркон, шпінель, опал, бірюза, малахіт, гранат, хризоліт, алмаз, лазурит, перли, а також фіаніт – новий матеріал, що не має природних аналогів. За своїми фізико-хімічними властивостями штучне каміння майже ні в чому не поступається природним, а за деякими показниками навіть перевершує їх» [14, с. 17]. Отже, всі поширені методи облагороджування приводять до появи нових, штучно створених матеріалів з новим хімічним складом, зроблених на основі природних мінералів – берилів і корундів, але зовсім не є природними олександритами, рубінами, сапфірами. Є й інші погляди на питання облагороджування каміння, але фактично вони стосуються лише кольору дорогоцінного каміння.

Всесвітньо відомий знавець дорогоцінних каменів швейцарський вчений доктор Едуард Гюбльо до питань облагороджування мінералів висловив таку думку: «Особисто я не бачу причини, через яку ми не повинні поліпшувати якість (тобто колір і чистоту) природних мінералів за допомогою їхнього простого нагрівання. Ми можемо заявити, що природа не завершила роботу зі створення ідеального кольору і чистоти» [15]. Аналогічного погляду на проблему облагороджування дотримуються і вчені-експериментатори американської фірми Дженерал Електрик, яким у 1999 році вдалося здійснити освітлення кольору, тобто наближення його до безбарвного, у жовтуватих і коричнюватих природних алмазах і діамантах [16]. На думку вчених зазначеної фірми, природні алмази під час їх просування до земної поверхні піддаються впливу геофізичних сил, що викликають деформацію атомних зв'язків у їхній кристалічній структурі. Науковці стверджують, що природні алмази під час обробки новим, розробленим їх фірмою методом благо-

роджування спонтанно повертаються до свого первинного стану, а їхня кристалічна структура стає кращою, ніж була в момент їх видобутку.

Майже всі (95–99%) смарагди піддаються обробці оліями чи пластифікаторами. Більшість обробляється, щоб уплинути на проходження світла усередині каміння. Внутрішня будівля смарагда, тріщинувата структура і газово-рідкі включення роблять облагороджування необхідним. Звісно, що облагороджені діаманти неможливо буде визнати як недорогоцінне каміння, яке навіть будучи облагородженим залишається рідкісним та коштовним. Тому виникає необхідність законодавчо врегулювати зазначене питання щодо дорогоцінного каміння другої групи, яке пройшло облагороджування, шляхом введення до Закон № 637/97-ВР авторської дефініції такого змісту: *«облагороджене дорогоцінне каміння – це дорогоцінний природний мінерал, визначений частиною першою цієї статті (дорогоцінне каміння першої групи), який пройшов спеціальну обробку з метою покращення його характеристик»*. Переконані, що це питання потребує чіткої регламентації.

Як наслідок уточнення дефініції, наявну класифікацію дорогоцінного каміння, яка відповідно до Закону № 637/97-ВР поділяє дорогоцінне каміння на: дорогоцінне каміння, дорогоцінне каміння органічного утворення і напівдорогоцінне каміння, можна удосконалити в такий спосіб: природне дорогоцінне каміння першої групи та облагороджене природне дорогоцінне каміння другої групи. Так, з метою формування державного запасу дорогоцінного каміння як ліквідного резерву пропонуємо визначити такий перелік дорогоцінного каміння, що може бути включений Держсховищем до Державного фонду: природні алмази, смарагди, рубіни, сапфіри й олександрити, природні перли в сирому (природному) і обробленому вигляді, а також прирівняні до них унікальні бурштинові утворення та облагороджене дорогоцінне каміння.

Ще однією складовою частиною Державного фонду, що визначена як резерв для забезпечення невідкладних потреб національної економіки, є оперативний

резерв золота. Однак проведена Рахунковою палатою перевірка за період 2014–2016 років встановила, що Держсховищем запаси та резерви дорогоцінних металів для забезпечення поточних і перспективних потреб національної економіки в дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні не створювались. Формування Державного фонду проводилося Держсховищем лише за рахунок цінностей, що були конфісковані правоохоронними органами та за рішеннями судів зараховані у власність держави. Всупереч Порядку № 692 [5] до складу Державного фонду зарахована значна кількість цінностей, що мають можливість історичну цінність, однак у складі Державного фонду Історичний фонд дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України не формувався і облік його не вівся. Причини – невизначеність Мінфіном додаткових джерел дохідної частини державного бюджету та відповідно забезпечення потреби Держсховища [3, с. 4].

Резерви Державного фонду станом на 2016 рік у вартісному значенні становили 51,2 млн гривень. Конфісковані цінності, що зараховані до Держфонду, обліковувалися на позабалансових рахунках Держсховища і тільки у 2016 році були оприбутковані на балансовому рахунку установи та зараховані до спеціального фонду Державного бюджету України в сумі 49,9 млн гривень [3, с. 4].

Як виявилось, здійснити комплексний статистичний аналіз формування Державного фонду протягом останніх трьох років дуже складно через відсутність офіційної звітності, недотримання Держсховищем принципу гласності, який реалізується в тому числі через обов'язок щодо інформування населення про результати діяльності [8, с. 57]. Лише електронна система закупівель «ПРОЗОРРО» містить дані щодо укладання Держсховищем трьох договорів про закупівлю дорогоцінних металів (афіноване золото у зливках) за період з листопада 2019 р. по листопад 2020 р. на загальну суму 6 443 608,27 грн. Постачальниками виступили МП у формі ТОВ «Соляріс» та ТОВ «Донбас-ВДМ». З огляду на наведене, Держсховище нарівні з НБУ формує золотий запас України, який складається з афінова-

ного золота у зливках, який є державною власністю і становить частину державних золотовалютних резервів України. Діяльність Держсховища із закупівлі дорогоцінних металів у будь-якому вигляді та стані (включаючи афіноване золоте у зливках, що становить золотий запас України) є законодавчо визначеною функцією установи і це кореспондується з думкою вчених, які визначають основною характерною ознакою золотовалютних резервів те, що їх власником є держава [9]. «Це належні державі валютні активи, які включають золото та міжнародні платіжні засоби і можуть бути використані на регулятивні та інші потреби, що мають загальноекономічне значення», – зазначає Б. Адамик [10, с. 158]. Таким чином, золотовалютними резервами України управляє не лише НБУ [10], але й Мінфін, через що виникає ціла низка законодавчих неузгодженостей. У зв'язку з особливим статусом та стратегічним значенням золотовалютних резервів для України рішення щодо їх обсягу, розміщення і використання мають прийматися Урядом України, як і у більшості європейських країн. Саме тому пропонуємо визначити Держсховище як державну установу, діяльність якої спрямовувалася і координувалася Кабінетом Міністрів України через центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику. Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України забезпечує закупівлю за рахунок державного бюджету, приймання, експертизу, зберігання, облік дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння у будь-якому вигляді та стані, а також їх продаж за потреби, визначеної Кабінетом Міністрів України.

У структурі Державного фонду державний золотий запас України окремо не визначений, а розпорядження ним здійснюється Мінфіном за одним Порядком [12] нарівні з напівдорогоцінним камінням за загальновизначеними цілями. При цьому Закон України «Про Національний банк України» визначив золотовалютні резерви як резерви країни, відображені у балансі Національного банку України, що включають у себе активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні та призначені для міжнародних розра-

хунків. Тому постає науково-практичне питання: чи золотий запас України, який відображений на балансових рахунках Держсховища, не є частиною державних золотовалютних резервів України?

Висновки. Таким чином, формування Державного фонду запропоновано здійснювати дорогоцінними металами: золотом, сріблом, платиною і металами платинової групи (паладій, іридій, родій, осмій, рутеній) у будь-якому вигляді та стані (сировина, сплави, напівфабрикати, промислові продукти, хімічні сполуки, вироби, відходи, брухт тощо) та дорогоцінним камінням: природними алмазами, смарагдами, рубінами, сапфірами й олександритами, природними перлами у сирому (природному) й обробленому вигляді, а також прирівняними до них унікальними бурштиновими утвореннями та облагородженим дорогоцінним камінням.

Визначено, що частина державного золотого запасу перебуває в (розпорядженні) управлінні Держсховища; Державний фонд становить частину золотовалютних резервів української держави. Виокремлено державний золотий запас України у структурі Державного фонду та запропоновано розробити окремий порядок його поповнення, зберігання та використання. Запропоновано авторське визначення дефініції «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України» як державної установи, діяльність якої спрямовувалася і координувалася Кабінетом Міністрів України через центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику. Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України забезпечує закупівлю за рахунок державного бюджету, приймання, експертизу, зберігання, облік дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння у будь-якому вигляді та стані, а також їх продаж за потреби, визначеної Кабінетом Міністрів України.

Виокремлено необхідність комплексного аналізу та внесення змін у чинне законодавство, яке регламентує облік, зберігання і розпорядження дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням, що перебувають у власності держави.

У ході дослідження виникла нагальна необхідність налагодження узгодженої взаємодії, чіткого розмежування цілей, функцій і відповідальності НБУ, Мінфіну, Держсховища та Кабінету Міністрів України під час здійснення управління золотовалютними резервами України.

Список використаної літератури:

1. Про створення Державного сховища дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 1998 року № 321. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/321-98-%D0%BF>.
2. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними : Закон України від 18 листопада 1997 року № 637/97-ВР. *Урядовий кур'єр*, 11.12.97. № 230–231.
3. Рішення «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державним сховищем дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України» № 8-6 від 28.03.2017 року / Рахункова палата. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/8-6_2017/R_RP_8-6_2017.pdf.
4. Лист «Про вжиті заходи за результатами перевірки Рахункової палати» № 72001-01-05/234 від 27 квітня 2017 року / Державна установа «Державне сховище дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння». URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/8-6_2017/234.pdf.
5. Про затвердження Порядку обліку, зберігання і розпорядження дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням, що переходять у власність держави : Наказ Міністерства фінансів України від 04 листопада 2004 № 692. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/za513-04#Text>.
6. Дементьев С. Третій зайвим не буває. *Контракти*. 2007. № 10. С. 4.
7. Тітова Ю.О. Щодо особливостей адміністративно-правового регулювання обігу дорогоцінного каміння в Україні. *Актуальні проблеми юридичної науки очима молодих учених* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Донецьк, 25 лютого 2011 р.). Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2011. С. 88–94.
8. Тодика Ю. Конституційний принцип гласності: поняття та сутність / Ю. Тодика, В. Серьогін. *Вісник Академії правових наук України*. 1998. № 1(12). С. 57–58.
9. Мороз А.М. Національний банк і грошово-кредитна політика : підручник / за ред. А.М. Мороза, М.Ф. Пуховкіної. Київ : КНЕУ, 1999. 368 с. URL: <http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/elektro/81.pdf>.
10. Адамик Б.П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2007. 393 с.
11. Закон України «Про Національний банк України» (Із змінами, внесеними згідно із чинними законами). *Вісник Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 49.
12. Про порядок продажу дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння з Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння : Постанова Кабінету Міністрів від 07 травня 1998 року № 653. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/653-98-%D0%BF#Text>.
13. Современное облагораживание драгоценных рубинов и сапфиров. URL: <http://www.webois.org.ua/jewellery/stones/games120.htm>.
14. Новиков В.П. Ручное изготовление ювелирных украшений / В.П. Новиков, В.С. Павлов. Ленинград : Политехника, 1991. 208 с.
15. Бриллианты: вся правда о них. URL: <http://www.awros.ru/kamni/129.html>.
16. Иванников А. Раскрыть все «тайны» покупателям. *Ювелирное обозрение*. 2002 г. № 4. URL: <http://www.almaz-holding.ru/news/3545/stones/4189.html>.

Titova Yu. Principles of organization and activity of the State Saving-Room of precious metals and precious stones of Ukraine

It is the first time the article researches the principles of organization and activity of the State Saving-Room of Ukraine. Practical problems of formation of the State Fund of Precious Metals and Precious Stones of Ukraine are considered. The necessity of narrowing the list of precious stones that may fall into the State Fund of Precious Metals and Precious Stones of Ukraine has been proved. A new classification of precious stones is proposed, which should ensure the liquidity of the State Fund formed by precious stones. The author's definition of the refined precious stone is given. It was determined that part of the state gold reserves is managed by the State Saving-Room. It was found that the state gold reserves of Ukraine in the structure of the State Fund are not separated, there is no procedure for its replenishment, storage and use. Attention is paid to pointlessness of preliminary estimate of values to the transmission of them for a further order by organs (by organizations) that carried out the exception of values or keep them, by a consequence what duplication of functions of public authorities, inefficient use of human and financial resources. Attention is separately accented on the problem of absence of the proper dataware, the shortage of statistical information that hampers to possibility of analysis of forming of the State fund. It is proposed to clarify the definition of "State Saving-Room". In a result it is distinguished list of state organs and educed urgent problem of adjusting of effective mechanism of their cooperation during realization of management of Ukraine gold-value backlogs. It is marked the necessity of complex analysis and making alteration for a current legislation, that regulates turnover of precious metals and jewels that are in property of the state.

Key words: State Saving-Room of Ukraine, State Fund of precious metals, precious stones, gold and foreign exchange reserves, gold reserve.